УДК 81.133.1’37

Ж. В. Буць – аспірант Київського національного лінгвістичного університету

Текстовий концепт КОХАНКА в межах розгортання текстового мегаконцепту ЖІНОЧНІСТЬ у французьких соціально-побутових романах XIX–XX ст.

Роботу виконано на кафедрі французької філології КНЛУ

У статті розглянуто концептуальний простір французьких соціально-побутових романів XIX–XX ст. Особливу увагу приділено особливостям розгортання текстового концепту КОХАНКА в межах текстового мегаконцепту ЖІНОЧНІСТЬ у досліджуваному різновиді художньої романістики.

Ключові слова: текстовий концепт, французькі соціально-побутові романи, ЖІНОЧНІСТЬ, КОХАНКА.

Буц Ж. В. Текстовый концепт ЛЮБОВНИЦА в рамках раскрытия текстового мегаконцепта ЖЕНСТВЕННОСТЬ во французских социально-бытовых романах XIX–XX вв. В статье рассматривается концептуальное пространство французских социально-бытовых романов XIX–XX вв. Особое внимание уделяется особенностям раскрытия текстового концепта ЛЮБОВНИЦА в рамках текстового мегаконцепта ЖЕНСТВЕННОСТЬ в исследованном романном жанре.

Ключевые слова: текстовый концепт, французский социально-бытовой роман, ЖЕНСТВЕННОСТЬ, ЛЮБОВНИЦА.

Buts Zh. V. The Textual Concept LOVER in Scan of the Textual Megaconcept *FEMININITY* in French Social and Life Novels of the XIX–XX Centuries. This article carries out the analyse of the conceptual space of French social and life novels of the XIX–XX centuries. A particular attention is payed to the scan of the textual concept LOVER within the scope of the textual megaconcept FEMININITY in French social and life novels of the XIX–XX centuries.

Key words: textual concept, French social novel, FEMININITY, LOVER.

Постановка наукової проблеми та її значення. Сучасні наукові розвідки когнітивної поетики відзначаються низкою особливостей, оскільки розуміння художнього тексту як цілісної структури, у якій реалізовано задум автора, припускає множинність його інтерпретації. Об’єктами лінгвістичних пошуків усе частіше стають концепти художніх творів [1; 4–5 та ін.]. Сучасні лінгвопоетологи текст розуміють як концептуальну єдність завдяки вивченню текстових концептів (далі ТК), які є текстотвірними категоріями. У межах когнітивної поетики досліджуються різні аспекти й жанри [1–2; 4–5; 7 та ін.], але концептуальний простір французьких соціально-побутових романів наразі сучасні когнітологи не осягнули. До того ж спостерігається обмеження вивчення гендерного аспекту ТК. Зважаючи на усе вищевикладене, вважаємо, що дослідження функціонування ТК ЖІНОЧНІСТЬ у творах французьких письменників реалістичного соціально-побутового напряму **актуальне**.

Мета статті − простежити особливості актуалізації ТК КОХАНКА в межах розгортання текстового мегаконцепту ЖІНОЧНІСТЬ у французьких соціально-побутових романах XIX–XX ст. Для її досягнення потрібно розв’язати такі **завдання**: 1) визначити сутність ТК КОХАНКА у французьких соціально-побутових романах XIX–XX ст.; 2) розглянути особливості його розгортання в досліджуваних творах у межах текстового мегаконцепту ЖІНОЧНІСТЬ.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Ілюстративним матеріалом нашого дослідження слугували соціально-побутові романи французьких письменників XIX–XX ст.: Ф. Стендаля “Le Rouge et le Noir”, О. де Бальзака “Eugénie Grandet”, Г. Флобера “Madame Bovary”, Е. Золя “Thérèse Raquin”, Ф. Моріака “Thérèse Desqueyroux”, Б. Клавеля “Le Tonnerre de Dieu (qui m’emporte)”, Ф. Epia “Famille Boussardel”.

Застосовуючи модель ієрархії текстових концептів, яку розробила О. М. Кагановська [6, 40–63], уважаємо ТК ЖІНОЧНІСТЬ мегаконцептом французьких соціально-побутових романів XIX–XX ст., оскільки, як доводить ілюстративний матеріал, у ієрархічній структурі його розгортання він посідає верхню позицію відповідно до ТК його складників.

Ураховуючи жанр досліджуваних романів (соціально-побутові), стверджуємо, що соціальний статус персонажів відіграє важливу роль у структуруванні текстового мегаконцепту ЖІНОЧНІСТЬ. Одним із соціальних статусів, яких набувала представниця жіноцтва у французькому суспільстві

© *Буць Ж. В., 2011*

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

XIX–XX ст., є статус КОХАНКИ. На нашу думку, це пов'язано із чуттєвою природою слабкої статі та з морально-етичними нормами французького соціуму досліджуваного історичного періоду.

Відповідно до духовних традицій, жінок патріархального устрою французького суспільства XIX ст. суттєво обмежували і в економічному, і в правовому сенсі [8, 57]. Але представниці жіночої статі прагнули свободи. Оскільки жіноцтву притаманна особлива чуттєвість у сприйнятті навколишнього середовища, то визволення вони знаходили саме в почуттях, здебільшого емоційно сильних, головним із яких є любов. У французьких соціально-побутових романах XIX ст. жінки здебільшого були заміжні, що безпосередньо пов'язано з культом сім'ї того часу. Про почуття любові в стосунках чоловіка й жінки тоді не йшлося, оскільки в шлюбних відносинах панував морально-етичний кодекс субординації жінки [8, 123]. Підтвердження цьому ми знаходимо у фрагменті з ілюстративного матеріалу. Автор твору "Le Rouge et le Noir" Ф. Стендаль стверджує, що в любові має бути рівність: *On ne peut aimer sans égalité* … [...] (Stendhal, RN, 112). А дослідник шлюбних стосунків XIX ст., французький письменник О. де Бальзак, у романі "Eugénie Grandet" любов у шлюбі вважав утопією й наділяв її міфічними властивостями химери (*chimère*): *L'amour, dans le mariage, est une chimère* (Balzac, EG, 156). Тому головна героїня його твору, добропорядна жінка, яка становить узірець жіночності, до чоловіка виявляла лише дружні почуття: *L'amitié sera le seul sentiment que je puisse accorder à mon mari […]* (ibid., 163).

Отже, будучи чуттєвими від природи й перебуваючи в обмеженні на всіх соціальних рівнях, французькі жінки XIX ст., відчуваючи любов до чоловіків, набували окремого статусу – КОХАНКИ.

З економічно-індустріальним розвитком країни гендерна диференціація набула іншого значення. Становище жінок у французькому суспільстві кінця XIX–XX ст. значно змінилося, що підтверджено й у дослідженому матеріалі. Представниці слабкої статі були вільнішими в почуттях, і статус КОХАНКИ набуває нового значення – професії, засобу існування.

Так, аналіз ілюстративного матеріалу надає підставу стверджувати, що в площині текстового мегаконцепту ЖІНОЧНІСТЬ у французьких соціально-побутових романах XIX–XX ст. розгортається ТК КОХАНКА.

У слабкої статі емоційна близькість насамперед виявляється в любові. У межах ТК КОХАНКА концептуальна ознака любові імплікує ТК ЛЮБОВ ДО ЧОЛОВІКА. Кохання для жінки є самим життям [3, 297] і тому, насамперед, пов'язано зі свободою, що в концептуальному просторі французьких соціально-побутових романів XIX–XX ст. реалізовано ТК СВОБОДА. Але, як доводить ілюстративний матеріал, цей структурний компонент ТК ЛЮБОВ ДО ЧОЛОВІКА в художніх текстах метафорично виражено. Вияв свободи жіночої частини французького суспільства пов'язаний зі світлом. Звернемося до ілюстративного матеріалу: *Quand les enfants commencent à voir, ils sourient; quand une fille entrevoit le sentiment de la nature, elle sourit comme elle souriait enfant. Si la lumière est le premier amour de la vie, l'amour n'est-il pas la lumière du coeur?* (Balzac, EG, 45). Автор твору "Eugénie Grandet" О. де Бальзак порівнює свою героїню, яка вперше відчула кохання до чоловіка, із дитиною, котра вперше побачила навколишній світ і ставить риторичне запитання: чи не є любов світом серця (*l'amour n'est-il pas la lumière du coeur*). Інший французький письменник Е. Золя в романі "Thérèse Raquin" наполягав на тому, що люди, які не любили, – сліпці (*aveugles*): *Tous ces gens-là sont aveugles : ils n'aiment pas* (Zola, TR, 56). А Емма, головна героїня твору Г. Флобера "Madame Bovary", закохавшись, що до цього часу було їй невідоме, порівнює свої відчуття з природними явищами – чистим небом (*le ciel*), коли порив вітру розігнав хмари (*quand un coup de vent chasse les nuages*): *Ce fut comme le ciel, quand un coup de vent chasse les nuages* (Flaubert, MB, 256), що несе конотацію світла.

У лінгвальному втіленні ТК СВОБОДА, як доводить ілюстративний матеріал, переважають лексеми, що позначають будь-яке освітлення, осяяння: *[...] sur son visage, couraient des lumières ardentes, […] elle rayonnait. […] On eût dit que sa figure venait de s'éclairer en dedans, que des flammes s'échappaient de sa chair. Et, autour d'elle, son sang qui brûlait, ses nerfs qui se tendaient [...]* (Zola, TR, 50). Пізнавши нарешті кохання до чоловіка, Тереза, головний жіночий персонаж роману Е. Золя "Thérèse Raquin", уся світилася: прикметник жіночого роду *ardente* adj. fém. ("палаючий") у сполученні з іменником *lumières* n.f.pl. ("світло") відтворює рівень піднесення, свободи молодої жінки. Крім цього, вона світилася (*rayonnait*), а її обличчя начебто освічувалося із середини (*s'éclairer en dedans*), усе її єство висвічувало полум'я (*des flammes*), і навіть кров палала (*brûlait*).

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

Спершу жінка віддається коханню, щоб урятуватися (визволитися); але парадокс ідолопоклонницького кохання полягає в тому, що задля порятунку вона цілком самозрікається [3, 306], що неодмінно змушує страждати. Усі закохані жінки мають щось спільне – за необхідності вони мучать себе в ім'я кохання [3, 307]. Отже, у концептуальному просторі французьких соціально-побутових романів XIX–XX ст. у межах розгортання ТК ЛЮБОВ ДО ЧОЛОВІКА віднаходить імпліцитне вираження ТК СТРАЖДАННЯ.

Оскільки жінки добровільно прирікають себе страждати в коханні до чоловіків, вони мають двояке відчуття – щастя й болю. На вербальному рівні ТК СТРАЖДАННЯ в межах ТК ЛЮБОВ ДО ЧОЛОВІКА відображено антонімічними сполученнями. Звернемося до ілюстративного матеріалу: *Je suis heureuse et je souffre. Je suis heureuse de souffrir à cause de lui et j'aime sa douleur comme le signe de l'amour qu'il a pour moi [...]* (Mauriac, TD, 24). Головна героїня твору Ф. Моріака "Thérèse Desqueyroux" від почуттів до коханця відчуває себе щасливою (*heureuse*), але одночасно й страждає (*souffre*). Молода жінка щаслива страждати (*heureuse de souffrir*) від кохання та сприймає біль (*douleur*) як вияв любові (*signe de l'amour*).

Загалом, за стереотипним уявленням жіноцтво є втіленням суперечності у всьому, і кохання не є винятком. Пані де Реналь, одна з представниць жіночих персонажів роману Ф. Стендаля "Le Rouge et le Noir", під час першої зустрічі з гувернером Жюльєном, який потім став її коханою людиною, відчуває болісне відчуття (*sentiment pénible*) внутрішнього опору (*résistance intérieure*): *[...] cette résistance intérieure fut le premier sentiment pénible que lui causa Julien* (Stendhal, RN, 50).

Основною лексемою-вербалізатором ТК СТРАЖДАННЯ у французьких соціально-побутових романах XIX–XX ст. є іменник *tourment* n.m. – "violente douleur physique ou morale" [9, 1021]: *Deux heures d'attente furent deux siècles de tourments* (Stendhal, RN, 121); *[...] par une maladie mortelle, par quelques-unes des fatalités humaines, celui-là comprendra les tourments d'Eugénie* (Balzac, EG, 111).

У пристрасних відносинах між чоловіком і жінкою перший виконує роль жертви, тоді як вона – тиран. І її тиранія невгамовна. Але спокусниць не влаштовує, щоб чоловік був лише в'язнем. Якщо обох закоханих поглинає абсолют жаги, то вся свобода деградує в іманентність і єдиним виходом стає смерть [3, 313–315]. У структурі розгортання ТК ЛЮБОВ ДО ЧОЛОВІКА актуалізується ТК СМЕРТЬ, який імпліковано в художньому просторі не лише тематичною сферою страждання, але і є результатом ЗРАДИ представниць слабкої статі.

Актуалізація ТК СМЕРТЬ у площині ТК ЛЮБОВ ДО ЧОЛОВІКА пояснюється, на нашу думку, ще й сприйняттям емоційного стану кохання. Люблячі жінки бажають не лише померти, і неодмінно в статусі коханої: *[...] je vais mourir dans tes bras, plus heureuse à ma mort que je ne le fus de la vie* (Stendhal, RN, 306). Героїня твору Ф. Стендаля "Le Rouge et le Noir" готова померти на руках коханого чоловіка (*mourir dans tes bras*) або в його обіймах: *[...] mourir, mourir ainsi! s'écriait-elle en le couvrant de baisers [...]* (ibid., 302). Це не випадково, оскільки ЛЮБОВ ДО ЧОЛОВІКА в жіноцтва пов'язана з поняттям вічної любові: *[...] elle ne pouvait exister que par l'amour, par la religion, par sa foi dans l'avenir. L'amour lui expliquait l'éternité* (Balzac, EG, 148); *[...] lui avait juré un éternel amour [...]* (ibid., 154). Євгенія Гранде, з однойменного роману О. де Бальзака "Eugénie Grandet", жила заради любові (*exister que par l'amour*), яка для дівчини була вічністю (*l'éternité*). Іншого почуття в стосунках між чоловіком і жінкою Євгенія не сприймала, тому й присягалася своєму кузену у вічному коханні (*éternel amour*).

Зважаючи на пристрасну натуру представниць слабкої статі, бачимо, що в почуттях вони безмежно віддаються палкому емоційному відчуттю. Жіноча любов до протилежної статі завжди межує з пристрастю, що в концептуальному просторі французьких соціально-побутових романів XIX–XX ст. імплікує ТК ПРИСТРАСТЬ.

Реалізація ТК ПРИСТРАСТЬ в ілюстративному матеріалі відбувається через асоціації. Героїні досліджуваних творів жили й поводилися за велінням пристрасті. Головний жіночий персонаж роману Е. Золя "Thérèse Raquin", пізнавши сильні почуття до чоловіка, жила лише заради пристрасті: *[...] elle n'avait plus vécu que pour la passion* (Zola, TR, 168). А одна з представниць жіноцтва твору Ф. Epia "Famille Boussardel", маючи неприборканий темперамент (*a le diable au corps*), діяла за велінням своїх палких бажань (*n'écoutait que ses passions*): *[...] ella a le diable au corps. [...] elle n'écoutait que ses passions* (Hériat, FB, 79). Отже, для представниць слабкої статі ПРИСТРАСТЬ була

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

засобом їх існування, життям, що в ілюстративному матеріалі підтверджується антонімічним порівнянням зі смертю (1) і метафоричним – із полум'ям (2):

[...] cette intelligence murée, vivante encore et enterrée au fond d'une chair morte [...] (Zola, TR, 200).

[...] elle se serait jetée dans la flamme [...] (ibid., TR, 174).

Тереза Ракен у романі Е. Золя повністю віддалася палкому коханню Лорана й відчувала себе зануреною в полум'я (2) (*se serait jetée dans la flamme*), що є джерелом життя. А коли пристрасть минула, молода жінка начебто перестала існувати, що на лексичному рівні відтворено виразом (1) *enterrée au fond* ("похована на дні") і словосполученням *chair morte* ("мертва плоть").

Сприйняття жіночої пристрасті безпосередньо залежало від культурологічних особливостей французького соціуму, що відображено і в асоціативному ряду представлення ТК ПРИСТРАСТЬ у французьких соціально-побутових романах XIX–XX ст. Так, наприклад, у першій половині XIX ст. добропорядна жінка була майже беземоційною тінню свого чоловіка, тому у творі О. де Бальзака "Eugénie Grandet" вияв неприборканих почуттів пов'язаний із хворобою: *[...] la profonde passion d'Eugénie [...] devint [...] une maladie, et influença toute son existence* (Balzac, EG, 74). Дівчина, занурившись у палке кохання (*profonde passion*) до свого кузена, вважається хворою (*une maladie*). Але згодом духовні традиції французького суспільства змінюються, що відображується також в асоціативному просторі ТК ПРИСТРАСТЬ. Вияв пристрасних почуттів Терези, героїні роману Е. Золя "Thérèse Raquin", порівнюється з інстинктом звіра: *Elle eut un mouvement de révolte, sauvage, emportée, et, tout d'un coup, elle s'abandonna, glissant par terre, sur le carreau* (Zola, TR, 48). У запалі молода жінка поводиться як тварина: спочатку вона чинить опір (*mouvement de révolte*), виказує дикі (*sauvage*) й запальні (*emportée*) почуття, але потім раптом (*tout d'un coup*) визнає поразку (*s'abandonna*) та кориться долі (*glissant par terre*).

Відповідно до логіко-тематичних ліній розгортання сюжету французьких соціально-побутових романів XIX–XX ст., концептуальна сфера зради посідає не останню позицію в просторі ілюстративного матеріалу. І, незважаючи на зміни думки французького суспільства щодо статусу КОХАНКИ, поняття "зради" все ж таки відігравало значну роль у сприйнятті жіноцтва. Тому, як доводить аналіз ілюстративного матеріалу, у структурі розгортання ТК КОХАНКА актуалізується ТК ЗРАДА.

У французьких соціально-побутових романах XIX–XX ст. ТК ЗРАДА здебільшого імплікується асоціативними уявленнями про поняття "невірності". Спектр образів сприйняття ТК ЗРАДА безпосередньо залежить від культурологічних особливостей розвитку країни досліджуваних історичних періодів. Так, у французькому соціумі XIX ст., подружня невірність сприймалася як гріх, що на вербальному рівні в досліджених творах відтворено за допомогою відповідної лексики.

Головна героїня роману Е. Золя "Thérèse Raquin" зраджувала Лорану, і робила це навмисно, оскільки вважала, що цей порок (*vice*) зменшить її страждання від зради попередньому чоловікові – Камілу: *[...] elle sentit que le vice ne lui réussissait pas [...]* (Zola, TR, 250).

У лінгвальному втіленні ТК ЗРАДА основним вербалізатором є іменник *enfer* n.m. ("dans diverses religions, séjour et lieu de supplice des damnés après la mort" [Le petit Larousse illusté, 368]) – "пекло", який виражає конотацію покарання за гріх. Наприклад, пані де Реналь, заміжня жінка у творі Ф. Стендаля "Le Rouge et le Noir", не наважувалася навіть розмовляти, оскільки панічно боялася видати подружню зраду: *[...] elle y voyait le langage de l'enfer. [...] elle ne sortait point d'un silence farouche : si elle eût ouvert la bouche, c'eût été pour avouer son crime à Dieu et aux hommes* (Stendhal, RN, 150). Будь-що, що б вона не вимовила, здавалося мовленням пекла (*langage de l'enfer*), начебто зізнанням перед Господом у своєму злочині (*avouer son crime à Dieu*).

Як доводить ілюстративний матеріал, жіноча зрада у французькому соціумі здебільшого XIX ст. асоціювалася зі смертю. Так, наприклад, у романі Ф. Стендаля "Le Rouge et le Noir": *Elle monta au second étage du château, pâle comme si elle fût allée à la mort* (ibid., 80). Головна героїня (мадам де Реналь) поспішає на побачення з коханцем (Жюльєном), відчуваючи свою провину перед чоловіком. Уживання прикметника *pâle* adj. – "бліда" та виразу *fût allée à la mort* – "начебто йшла на смерть" створюють саме фатальні образи. З іншого боку, смерть сприймається як визволення з полону гріховності: *Ils tombèrent l'un sur l'autre, foudroyés, trouvant enfin une consolation dans la mort* (Zola, TR, 258). Персонажі твору Е. Золя "Thérèse Raquin" знайшли втіху від зради й докорів сумління лише в смерті.

Так, ми окреслили схему розгортання ТК коханка у французьких соціально-побутових творах XIX–XX ст. (див. рис. 1):

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

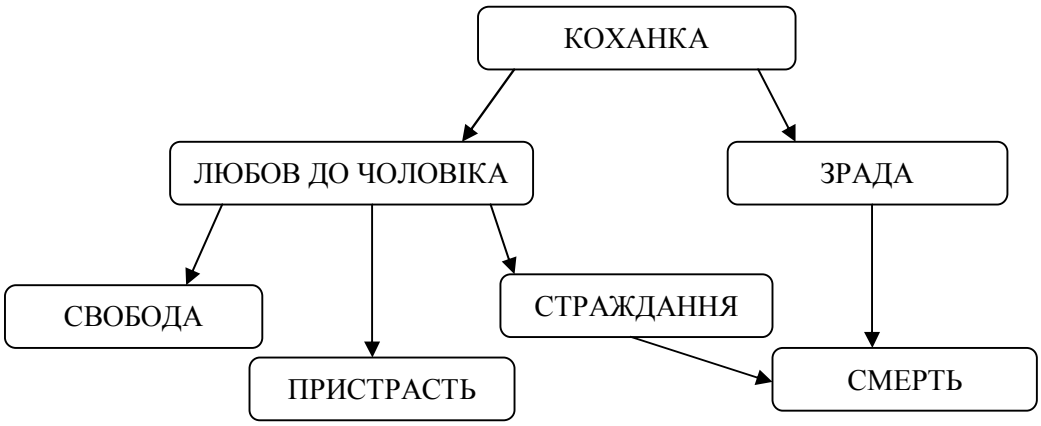

Рис. 1. *Розгортання ТК КОХАНКА у французьких соціально-побутових романах XIX–XX ст.*

Висновки й перспективи подальших досліджень. Отже, у результаті аналізу простежено розгортання ТК КОХАНКА в межах текстового мегаконцепту ЖІНОЧНІСТЬ у французьких соціально-побутових романах XIX–XX ст. У концептуальному просторі ілюстративного матеріалу структурними складниками ТК КОХАНКА є ТК ЛЮБОВ ДО ЧОЛОВІКА, ЗРАДА, ПРИСТРАСТЬ, СВОБОДА, СТРАЖДАННЯ й СМЕРТЬ.

Перспективним для подальшого дослідження текстового мегаконцепту ЖІНОЧНІСТЬ у соціально-побутових романах є, на нашу думку, його образно-символічний простір і класифікація в діахронічному плані.

Література

1. Андрієвська В. В. Концепт АНТИЛЮДИНА у французькій драматургії абсурдизму : структура, семантика, прагматика : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.05 “Романські мови” / Андрієвська Вікторія Валеріївна. – К., 2010. – 20 с.
2. Багацька О. В. Концепт РІВНОВАГА в сучасних американських оповіданнях : лексико-граматичний та наративний аспекти : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Багацька Олена Вікторівна. – К., 2007. – 210 с.
3. Бовуар С. де Друга стать : в 2-х т. / Сімона де Бовуар ; [пер. з фр. : Н. Воробйової, П. Воробйова, Я. Собко]. – К. : Основи, 1995. –Т. 2. – 392 с.
4. Ізотова Н. П. Текстовий концепт ШЛЯХ ДО СЛАВИ в англомовних біографічних романах XX століття: семантико-когнітивний та наративний аспекти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 “Германські мови” / Ізотова Наталя Павлівна. – К., 2009. – 20 с.
5. Істоміна О. М. Лінгвальне втілення концепту СПОЖИВАННЯ у французькому соціально-критичному романі другої половини XX століття : дис. … канд. філол. наук : 10.02.05 / Істоміна Олена Миколаївна. – К., 2010. – 264 с.
6. Кагановська О. М. Текстові концепти художньої прози (на матеріалі французької романістики середини XX століття) : [монографія] / Олена Марківна Кагановська. – К. : Вид. цент КНЛУ, 2002. – 292 с.
7. Савчук Р. І. Оповідний простір художньої прози Ф. Саган : лінгвокогнітивний та комунікативний аспекти : дис.. … канд. філол. наук : 10.02.05 / Савчук Руслана Іванівна. – К., 2009. – 296 с.
8. Сайтарли І. А. Культура міжособистісних стосунків : навч. підруч. / Інна Анатоліївна Сайтари. – К. : Академвидав, 2007. – 240 с.

Довідкова література

1. Le petit Larousse illusté : chronologie universelle. – P. : LAROUSSE, 2008. – 1812 p.

Список джерел ілюстративного матеріалу

1. **Balzac, EG** : Balzac O. de Eugénie Grandet / Onoré de Balzac. – P : Les classiques de Poche, 1972. – 168 p.
2. **Clavel, TD** : Clavel B. Le Tonnerre de Dieu [qui m’emporte] / Bernard Clavel. – M. : TSITADEL, 2001. – 144 p.
3. **Flaubert, MB :** Flaubert G. Madame Bovary / Gustave Flaubert. – M. : Editions en langues étrangères, 1958. – 382 p.
4. **Hériat, FB** : Hériat P. Famille Boussardel / Philippe Hériat. – P : Gallimard, 1944. – 499 p.
5. **Mauriac, TD : M**auriac F. Thérèse Desqueyroux / François Mauriac. – P. : Le Livre de Poche, 1998. – 89 p.

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

6. **Stendhal, RN** : Stendhal (Henry Beyle). Le Rouge et le Noir : Chronique du XIX siècle [Електронний ресурс] / Stendhal (Henry Beyle). – P. : Michel Lévy frères, 1854. – 690 p. – Режим доступу : http://www.booksbooksbooks.ru/

7. **Zola, TR** : Zola E. Thérèse Raquin / Emile Zola. – P. : Pocket, 2005. – 278 p.

Статтю подано до редколегії
25.03.2011 р.

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com